

Turaida-Latvijas kultūrvēsturē

Anna Jurkāne

Augsti godātie viesi!

Augsti godātais Eiropas Zinātņu un mākslas akadēmijas prezident -Ungera kungs! Augsti godātie Spāriša kungs, Stradiņa kungs! Godātie Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas locekļi!

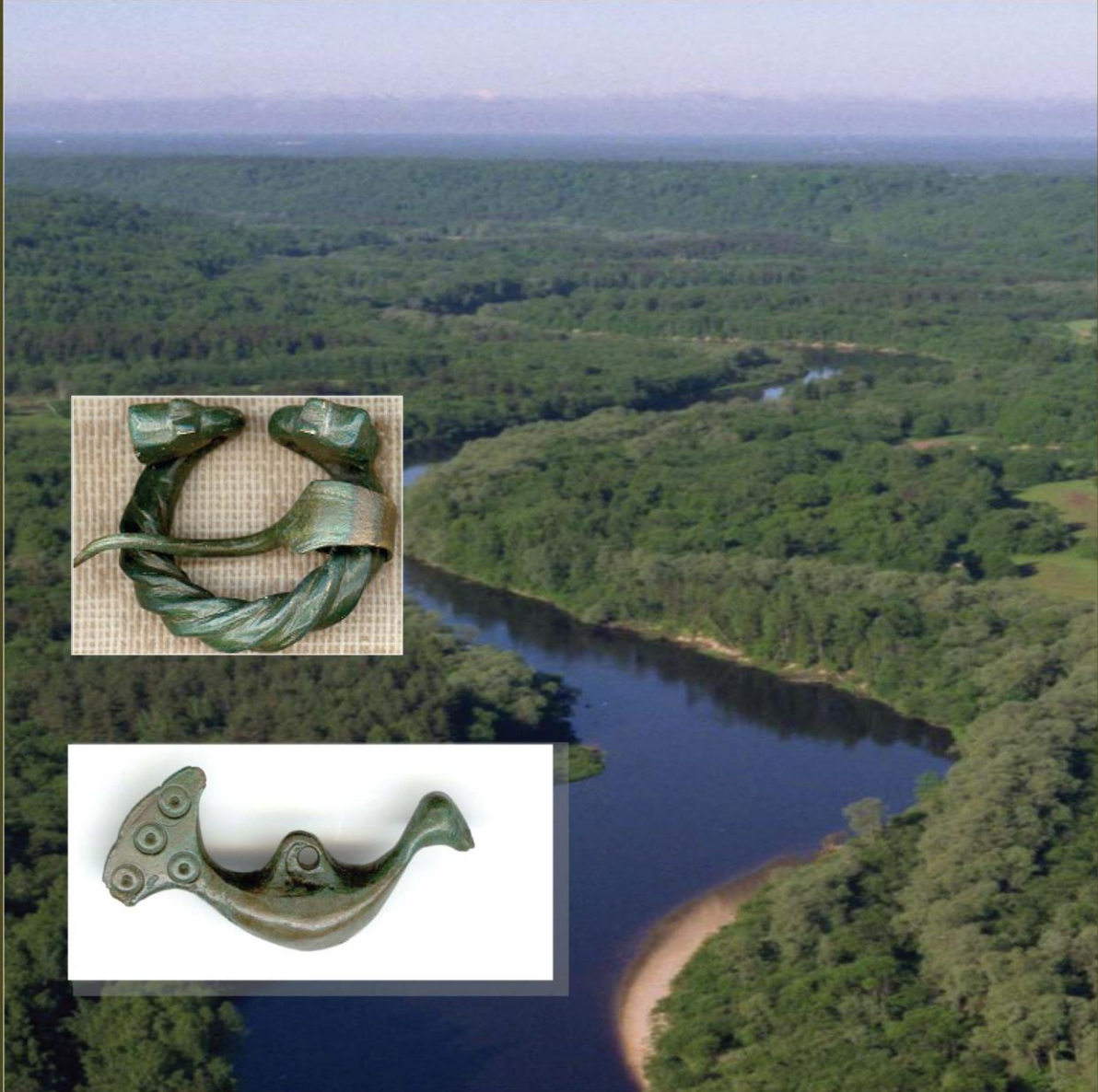
Godātie Letonikas 5.kongresa dalībnieki!

**Man ir liels prieks Jūs visus sveikt Turaidā - Letonikas kongresa noslēguma dienā!
Es pateicos par godu, kas ir parādīts Turaidai, Turaidas muzejrezervāta darbam.**

Mana lekcija – šodien ir par vietu, kuras izzināšanā un godā celšanā esmu dienu no dienas veltījusi vairāk kā 40 gadus. Šajā laikā esmu sapratusi, cik ļoti bagāta ir Latvijas vēsture, cik daudz tajā emociju, garīgo vērtību, cilvēciskā un neparastas daudzveidības.

Turaida ir tikai viena no Latvijas kultūrtelpām, bet tajā tāpat kā okeāna ūdens pilienā var atpazīt visas okeāna īpašības - jo Turaidā var izstāstīt stāstu, kas rakstīts 40 paaudzēs, te var atpazīt un atklāt to bagātību, tās kultūras zīmes un mantojumu, kas raksturo Latvijas vēsturi tūkstoš gados. Turaidā var izzināt nozīmīgākos pagājušo gadsimtu notikumus, un reizē arī saprast šeit dzīvojošo cilvēku un tautas unikalitāti, parādot to ekspozīcijās un saglabājot krājumā.

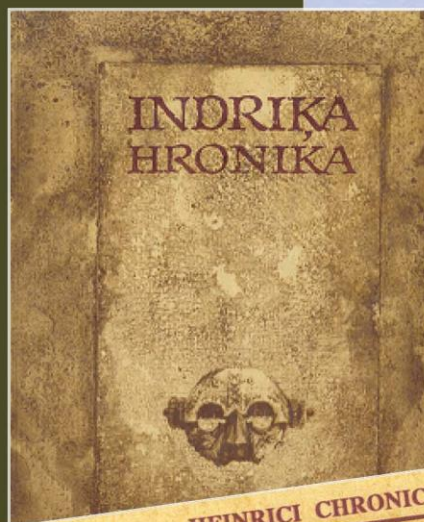

Turaida ir vieta Gaujas krastos, kur līdzās skanējušas gan Baltijas somu tautu, gan baltu atšķirīgās valodas un dziesmas. Baltu un somugru tautu ceļi gadsimtos ir vijušies līdzās, kopjot un mīlot šo zemi, veidojot saprašanos attiecībās un arī attieksmē pret sevi, savu apkārtni, un to visu ierakstot tautas kolektīvajā atmiņā un pieredzē.

Turaida vispirms saistās ar vārdu, ar vārdu Turaida. Lai kā arī skaidrotu šo vārdu – vai "Dieva dārzs" tulkojumā no lībiešu valodas, vai arī ja skaidrojam, ka vārda izcelsme ir senskandināvu, kas droši vien nozīmēja, ko īpašu arī tajā laikā, kad vārds tapa. Ko īpašu tas nozīmē arī mūsdienu kultūras mantojumā Latvijā.

TURAIDA

Thoreyda

Torreyde

Thoreida

Trayden

Treiden

Toreida

HEINRICI CHRONICON I: 10, 11

10. Habebat idem episcopus cooperatorem in ewangelio, fratrem Theodericum Cisterciensis ordinis, postmodum in Estonia episcopum, quem Lyvones de Thoreyda diis suis immolare proponunt, eo quod fertilior seges ipsius sit in agris eorumque segetes inundacione pluvie perirent. Colligitur populus, voluntas deorum de immolatione sorte inquiritur. Ponitur lancea, calcatur equus, pedem vite deputatum nutu Dei preponit. Orat frater ore, manu benedicit. Ariolus deum christianorum equi dorso insidere et pedem equi ad preponendum movere asserit, et ob hoc equi dorsum tergendum, quo deus elabatur. Quo facto, dum equus vite pedem preponit ut prius, frater Theodericus vite reservatur. Idem frater missus in Estoniam propter eclipsim solis, que in die Iohannis baptiste fuit, a paganis plura passus est vite pericula, dicentibus ipsum solem commedere. Eodem tempore Lyvo quidam de Thoreida vulneratus petivit a fratre Theoderico curari, promittens se, si curatus fuerit, baptizari. Frater autem herbas contundens nec tamen herbarum effectum sciens, sed invocato nomine Domini ipsum et in corpore et in anima baptizando sanavit. Et hic primus in Thoreida fidem Christi suscepit. Infirmus eciam quidam fratrem Theodericum vocat, baptismum petit. Quem mulierum proterva prohibet

Livonijas Indriķa hronikā vārds Turaida pirmo reizi minēts **1190. gadā**, tātad pirms 883 gadiem, kad uz vēsturiskās laika līnijas parādās šis vārds. Viduslaiku rakstītajos avotos sastopami arī nosaukumi: Thoreida, Treiden un citi.

Šis vārds- Turaida - noteikti ir skanējis jau krietni agrāk, pirms tas atrodams rakstu avotos, un tam, iespējams, ir daudz senāka vēsture, jo tas ir radies laikā, kad pieredze, zināšanas, atziņas tika nodotas mutvārdu liecību veidā.

Mūsdienās Turaida - tas vispirms ir Turaidas vēsturiskais centrs un novada apdzīvotības vēsture 4000 gadu ritējumā. Turaidu šodien mēs atpazīstam arī kā institūciju – Turaidas muzejrezervātu ar 230 000 apmeklētāju gadā no 85 valstīm.

Turaidas vēsturiskais centrs, Turaidas muzejrezervāts - tas ir stāsts par mantojumu Latvijas kultūrvēsturē.

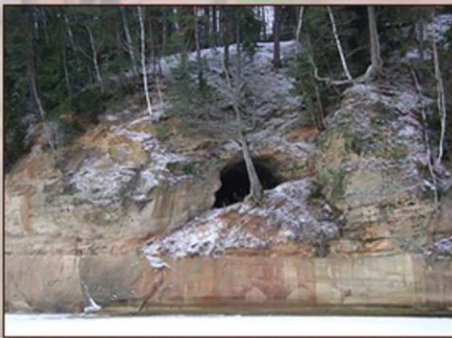
Latvijas vēstures avoti rodami ne tikai rakstos, tie rodami arī pieminekļos, rodami materiālajā un nemateriālajā kultūras mantojumā,

tie rodami, nolasāmi un atpazīstami Turaidas un Latvijas kultūrainavā. Muzejrezervāta uzdevums ir atpazīt, dokumentēt un izstāstīt vēsturi un kultūras norises šajā Latvijas kultūrtelpā – Turaidas vēsturiskajā centrā.

Ir dažādi veidi kā uzturēt vēsturisko atmiņu, kā lasīt vēstures atstāto liecinājumu vidē. Vidē, kurā dzīvojām un cenšamies atpazīt vērtību izmaiņas laikā. **Muzeju ekspozīciju jēga jau ir vispārcilvēcisko vērtību apliecināšana, civilizācijas un kultūras procesa attīstības parādīšana.**

Lai to būtu iespējams veikt, muzeja darbiniekiem ir jāatbild uz jautājumu, vai muzeja krājumā ir saglabāts vēstījums, kas stāsta un atklāj lielos eksistenciālos jautājumus un vērtību sistēmu, kas palīdz radīt saskaņu cilvēku starpā.

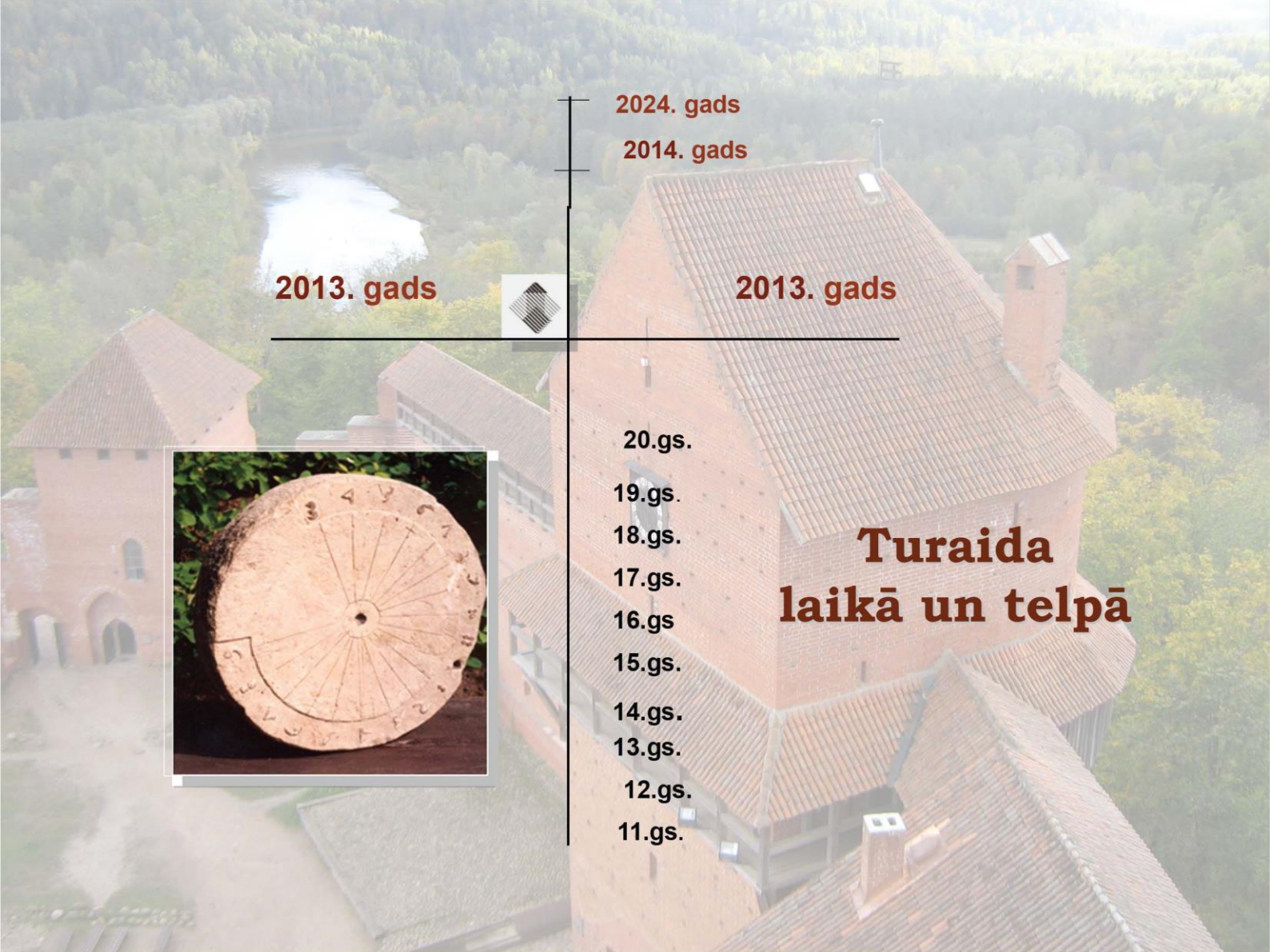

Turaidas muzejrezervāta misija ir harmoniskas sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību caur tūkstošgadē uzkrātām novada dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām

Jo mūsu muzejrezervāta misija ir harmoniskas sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību ar tūkstošgadē uzkrātām novada dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

2024. gads

2014. gads

2013. gads

2013. gads

20.gs.

19.gs.

18.gs.

17.gs.

16.gs.

15.gs.

14.gs.

13.gs.

12.gs.

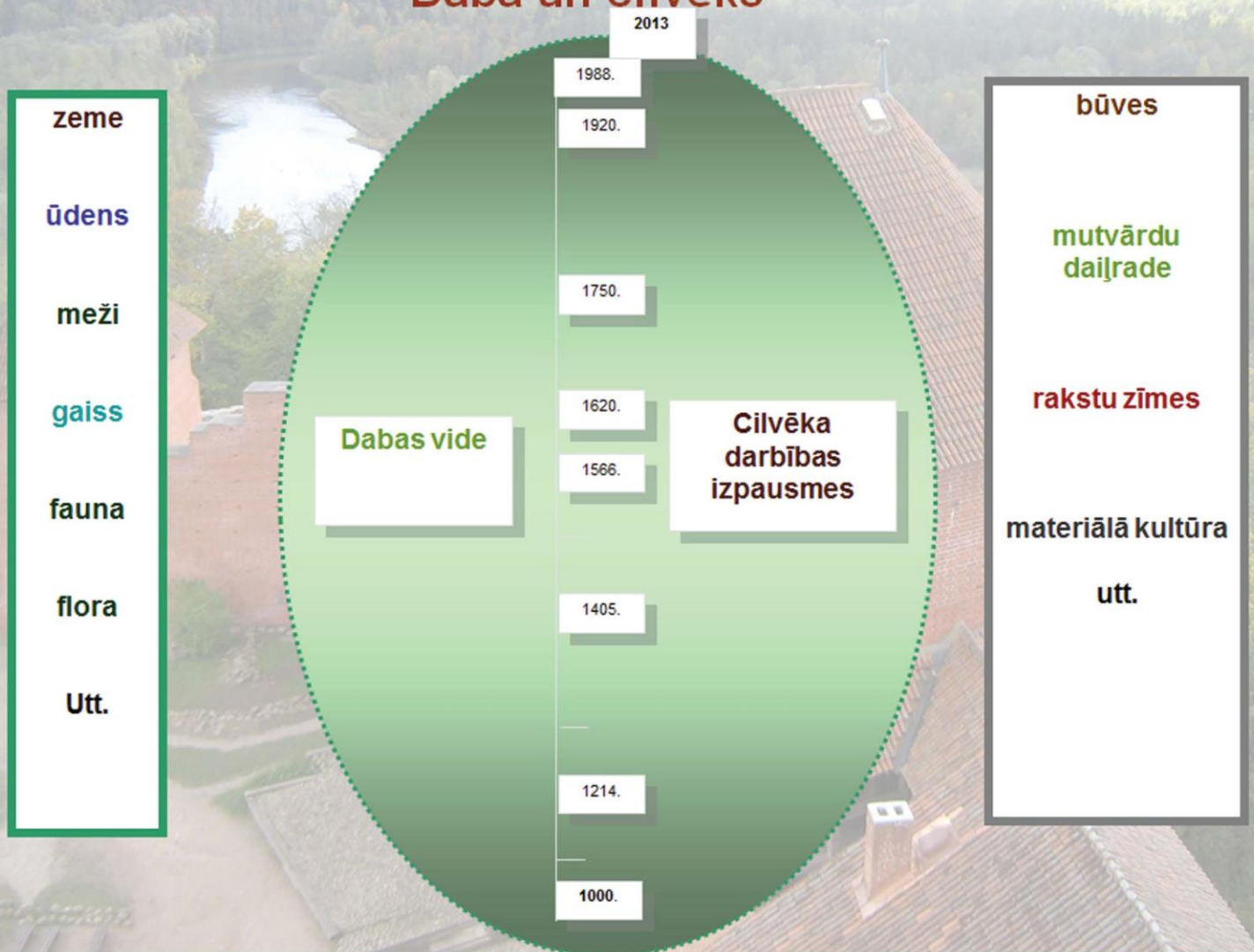
11.gs.

Turaida laikā un telpā

Mūsu muzejrezervāta skatījumā, latviskajā dzīvesziņā ietilpst viss kultūrtelpā esošais dabas un kultūras mantojums, kas parāda norišu un vērtību kopumu sabiedrībā gadsimtu gaitā – Turaidas, Siguldas novadā Vidzemes, Latvijas un Eiropas notikumu kontekstā.

Daba un cilvēks

Turaidas vēsturiskā centra vērtība ir cilvēka un dabas veidotā ainava, dabas telpa, kas veidojusies ilgstoši, un vairāk kā tūkstoš gadu garumā ir arī cilvēku dzīves telpa. Turaidas muzejrezervāts jau no izveides sākuma 1988. gadā savā darbībā ir centies ievērot un iekļaut pēc iespējas plašāku mantojuma redzējumu, tas ir, gan materiālās, gan garīgās vērtības, kas eksistē saistībā ar cilvēka darbību noteiktā dabas telpā, noteiktā teritorijā. Daba un cilvēks, dabas vide un cilvēku darbības izpausmes, sākot no 11. gadsimta, līdz mūsu dienām ir **Turaidas vēsturiskā centra vērtība.**

Jo - Muzejrezervāts izveidots, lai saglabātu nākamajām paaudzēm vienu no senākajiem Latvijas valstiskajiem veidojumiem. Muzejrezervāts ir iestājies un iestājas par Turaidas vēsturiskā centra aizsardzību, saglabāšanu, uzturēšanu un attīstību tagadējām un nākošām paaudzēm.

Domājot par šīm mantojuma sakarībām, man radās asociācija ar divu izcilu tēlnieku – norvēģu tēlnieka Gustava Vīgelanda un latviešu tēlnieka Induļa Ojāra Rankas darbiem – Pasaules koks Oslo un Austras koks Turaidā, tepat Dziesmu dārzā. Cilvēku dzīvības un cilvēku dzīves nepārtrauktība un vienotība vertikālē. Katra paaudze ir tiešā saiknē un sasaistē ar iepriekšējo un nākošo. Katra paaudze pārņem, nostiprina pasaules koka spēku, lai tas augtu un civilizācija turpinātos.

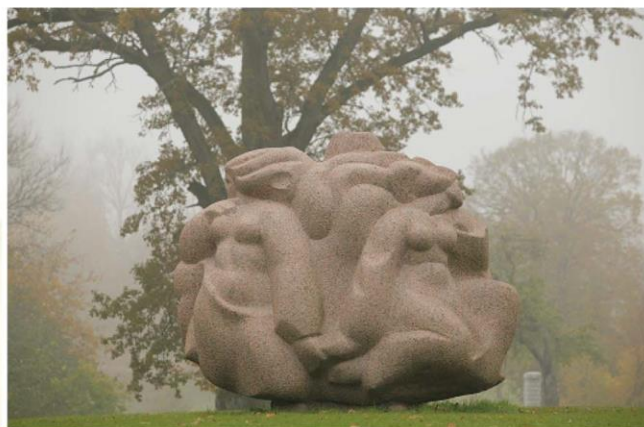

Saulesziedi
Prezidentei

Tradīcijas, pasaules uzskatu, nemateriālo kultūras mantojumu un tajā ietvertu vērtību sistēmu, kas gadsimtu gaitā ir pastāvējusi šajā kultūrtelpā, mēs aicinām vispirms iepazīt mūsu tautasdziesmās pausto vērtību kontekstā. *Kā šajā attēlā: cilvēki vēlas cienīt, vēlas godināt, vēlas pateikties par darbu- cieņa kā vērtība, par ko stāsta Saules ziedi prezidentei.*

Stāsts par tūkstošgades ritējumu Turaidā sākas ar Tautasdziesmu parku, ar Dainu kalnu, ar vēstījumu par katras tautas valodas nozīmi un tajā pausto tautas dzīvesziņu, tautasdziesmās ietverto pasaules lietu kārtības uztveri un vērtību sistēmu. Tautasdziesmu vēstījums Dainu kalnā un Dziesmu dārzā tiek izstāstīts ar tēlniecības darbu un kultūrainavas palīdzību.

Tāpat tautasdziesmā ietvertā doma un Latvijas granītā tapušās tēlnieka Induļa Rankas skulptūras Turaidā ir nešķiramā vienībā.

Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojums veidojies tūkstoš gadu laikā, sākot no 11. gadsimta dažādu kultūru (lībiešu, vācu, poļu, zviedru, krievu u.c.) ietekmē, un tas ir cilvēka garīgās darbības liecība materiālā un nemateriālā formā.

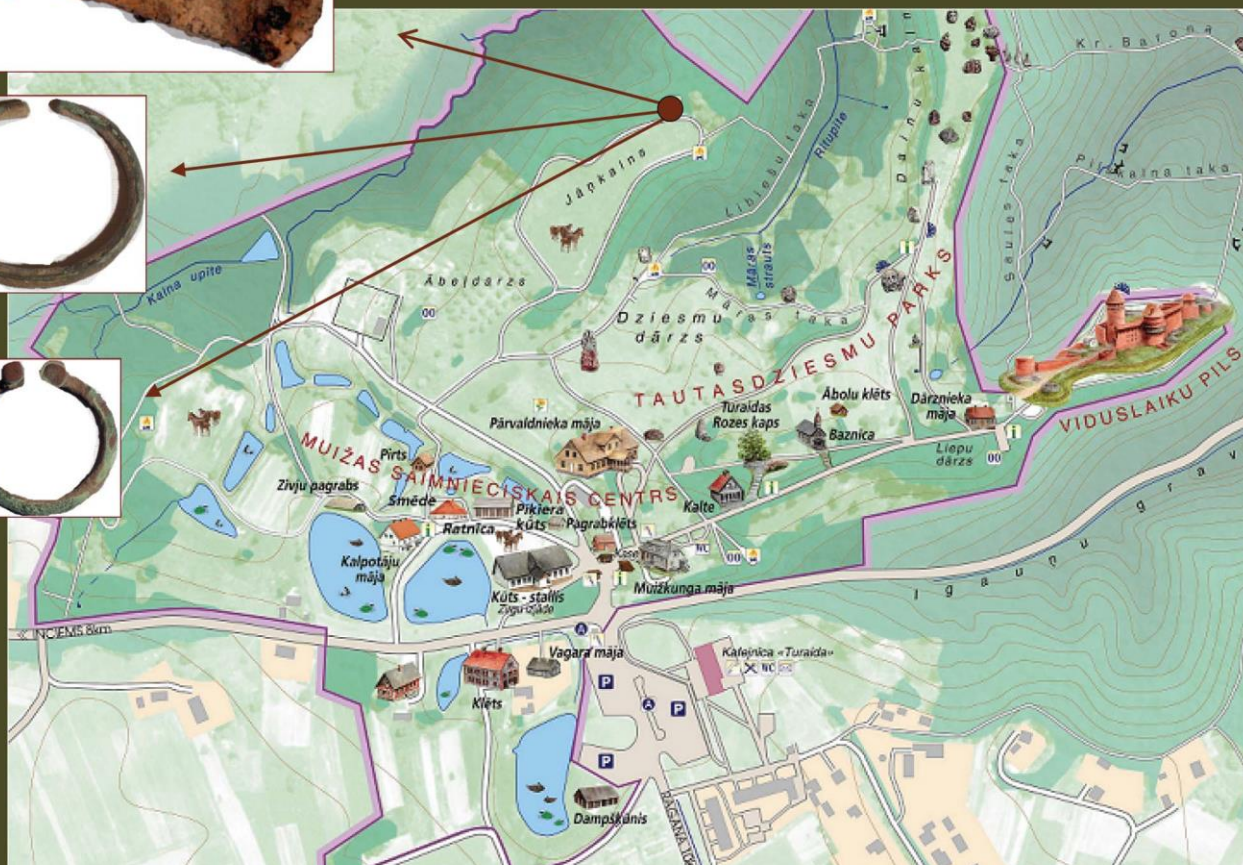
Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojums, kā jau sākumā minēju, veidojies tūkstoš gadu laikā, sākot no 11. gadsimta dažādu kultūru - lībiešu, vācu, poļu, zviedru, krievu un citu kultūru ietekmē, un tas viss ir cilvēku garīgās darbības liecība materiālā un nemateriālā formā un ir saglabājama nākošām paaudzēm, kā liecinājums par šīs teritorijas vēsturi.

Par gadsimtiem pirms rakstītais vārds ieņēma vēstures avotos vadošo nozīmi svarīga ir nemateriālā kultūras mantojuma izpēte, tradīciju, rituālu atpazīšana, to uzturēšana un salīdzināšana ar citu tautu kultūras mantojumu. Par šo kultūras mantojumu mēs varam uzzināt ne tikai no mutvārdu daiļrades, bet arī veicot **arheoloģiskos izrakumus**.

Šogad veiktie arheoloģiskie pētījumi Jāņkalnā, tepat muzejrezervāta teritorijā, kaut veikti nelielā apjomā tomēr varētu liecināt par apdzīvotību Turaidas vēsturiskajā centrā jau ap 10. Gadsimtu, kā arī liecināt par baltu kultūras klātbūtni arī šajā laikā.

Jānim Graudonim - 100

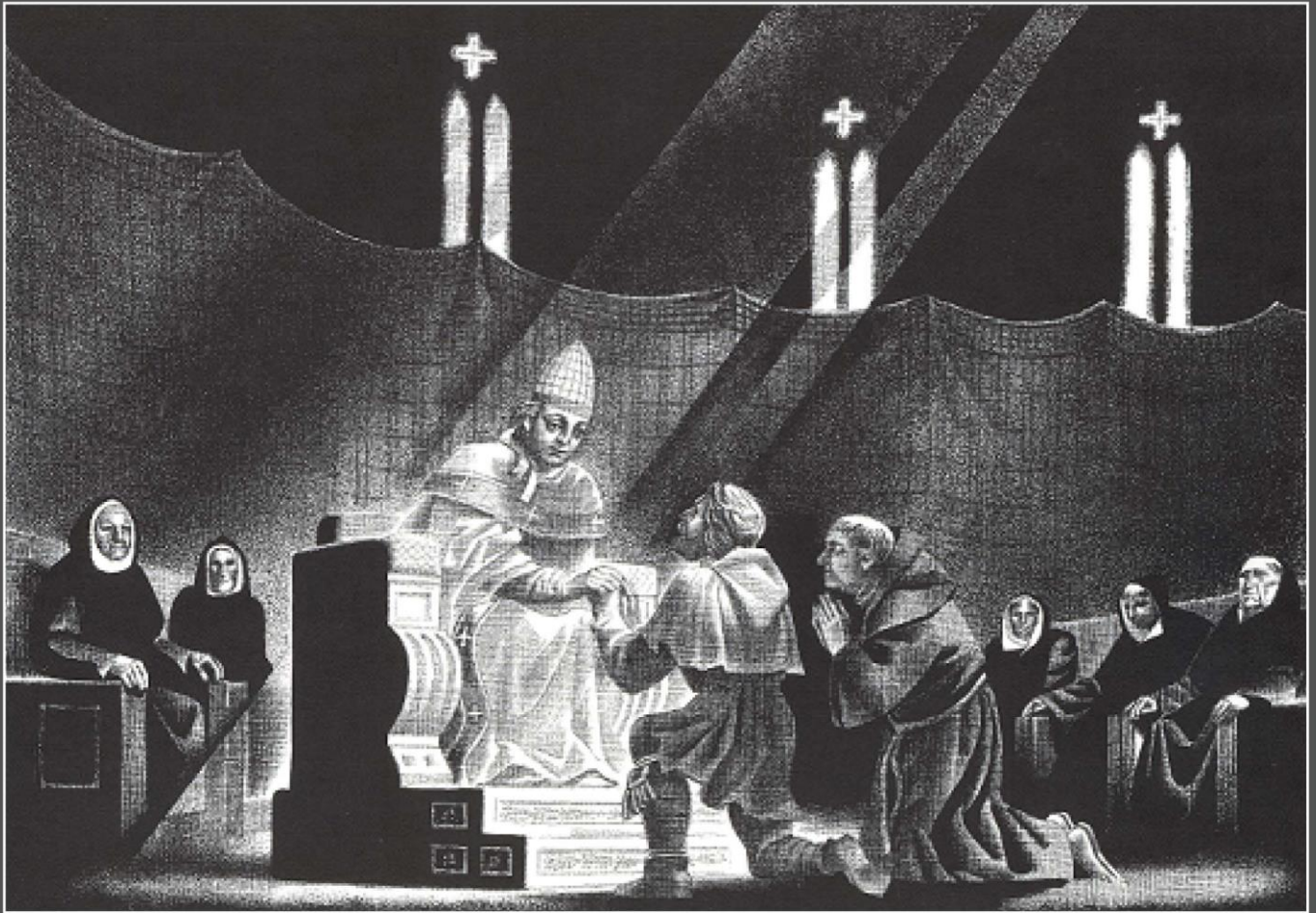
Savukārt Turaidas pils **arheoloģiskā izpēte** izcilā arheologa Jāņa Graudoņa vadībā deva iespēju Turaidā iepazīt ne tikai viduslaiku kultūras mantojumu, bet arī **Gaujas lībiešu kultūras mantojumu** daudz plašākā redzējumā, pētot lībiešu koka pils pamatus un vēsturi.

Gaujas lībieši 12. gadsimta beigās apdzīvo plašu teritoriju Gaujas lejtecē, kur mūsdienās zināmi 13 pilskalns. Turaidas muzejrezervāts atrodas Gaujas lībiešu senā pilsnovada centrālajā daļā. Lībiešu kultūras liecības glabā gan Turaidas pilskalns, kur atradusies lībiešu koka pils, gan Baznīckalns, kur glabāti pirmie kristītie lībieši, gan Jelgavkalns – senā lībiešu ciema vieta. Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē - tā ir Turaidas vēstures stāsta neatņemama sastāvdaļa. Lībieši ir Latvijas otra pamattauta, kuru mēs iepazīstam klausoties viņu valodu, viņu dziesmas, atpazīstot tradīcijas. Latviešu valoda no lībiešiem ir saņēmusi mantojumā uzsvaru uz vārda pirmās zilbes. Par bagātu kultūras mantojumu un Gaujas lībiešu zemi, tās koka pilīm stāsta muzejrezervāta darbinieku veidotā ekspozīcija „Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē”.

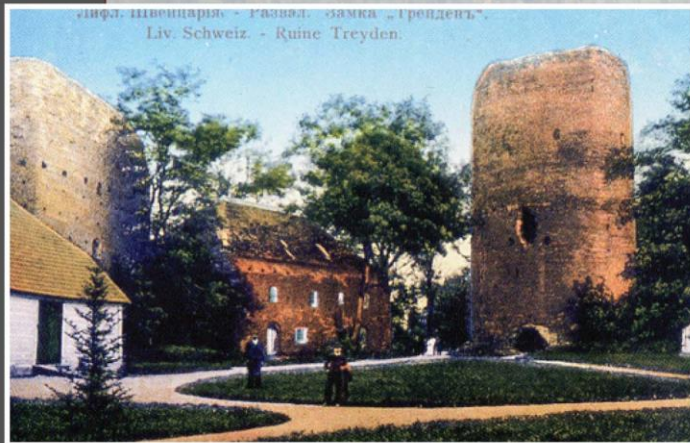
Tajā arī stāsts par dabas un atklāsmes reliģiju saskarsmi, par lībiešu valdnieku Kaupo, kurš Indriķa hronikā vienīgais no Gaujas lībiešu valdniekiem dēvēts par „it kā karali un vecāko” (*quasi rex et senior Livonum de Thoreyda*). Kaupo 1203. gadā ir arī vienīgais no lībiešiem, kurš apmeklēja Romas pāvestu Inocentu III.

2001. gadā muzejrezervāts organizēja piemiņas zīmes atklāšanu Kaupo pie Krimuldas baznīcas: attēlā - grāfs Vilhelms Līvens pie piemiņas zīmes. Līveni sevi saista ar piederību šai senajai dzimtai.

Turaidas pilskalna – lībiešu koka pils un Turaidas mūra pils arheoloģiskās izpētes darbs deva **iespēju ar lietiskiem materiāliem raksturot laiku gan Latvijas, gan Turaidas vēsturē**. Turaidas mūra pils ir visvairāk arheoloģiski pētītā viduslaiku pils Baltijā.

Turaidas mūra pils, kuras celtniecība sāka 1214. gadā, laika gaitā piedzīvojusi daudzas vēsturiskas pārmaiņas. Dažādos savas pastāvēšanas posmos, tās nozīme mainījies politisko, ekonomisko vai citu apstākļu ietekmē. Pils bijusi gan svešzemju varu apliecinošs simbols, gan Livonijas valstiņu savstarpējo feodālo karu strīdu objekts, gan satricinošu militāro konfliktu – Livonijas kara, poļu – zviedru kara, Lielā Ziemeļu kara – lieciniece, gan pēc tam feodālā privātīpašuma – muižas centra – vizuāli iespaidīgākā daļa.

Arheoloģiskās izpētes gaitā tika iegūts daudzskaitlīgs un daudzveidīgs senlietu kopums, kas ir pamats ekspozīcijām par Turaidas pili un viduslaiku vēsturi. Krājumā reģistrēta 4481 senlieta, vairāk nekā 7500 fragmentāru krāsns podiņu un to lausku, kas ir viena no lielākajām senāko keramikas krāšņu sastāvdaļu kolekcijām, kas iegūta Latvijas viduslaiku un agro jauno laiku dzīvesvietās, tāpat tūkstošos skaitāmi būvmateriāli, būvelementi. Visa izrakumu gaita fiksēta vairāk kā 7000 negatīvos, atsegumu un detaļu plānos un pārskatos.

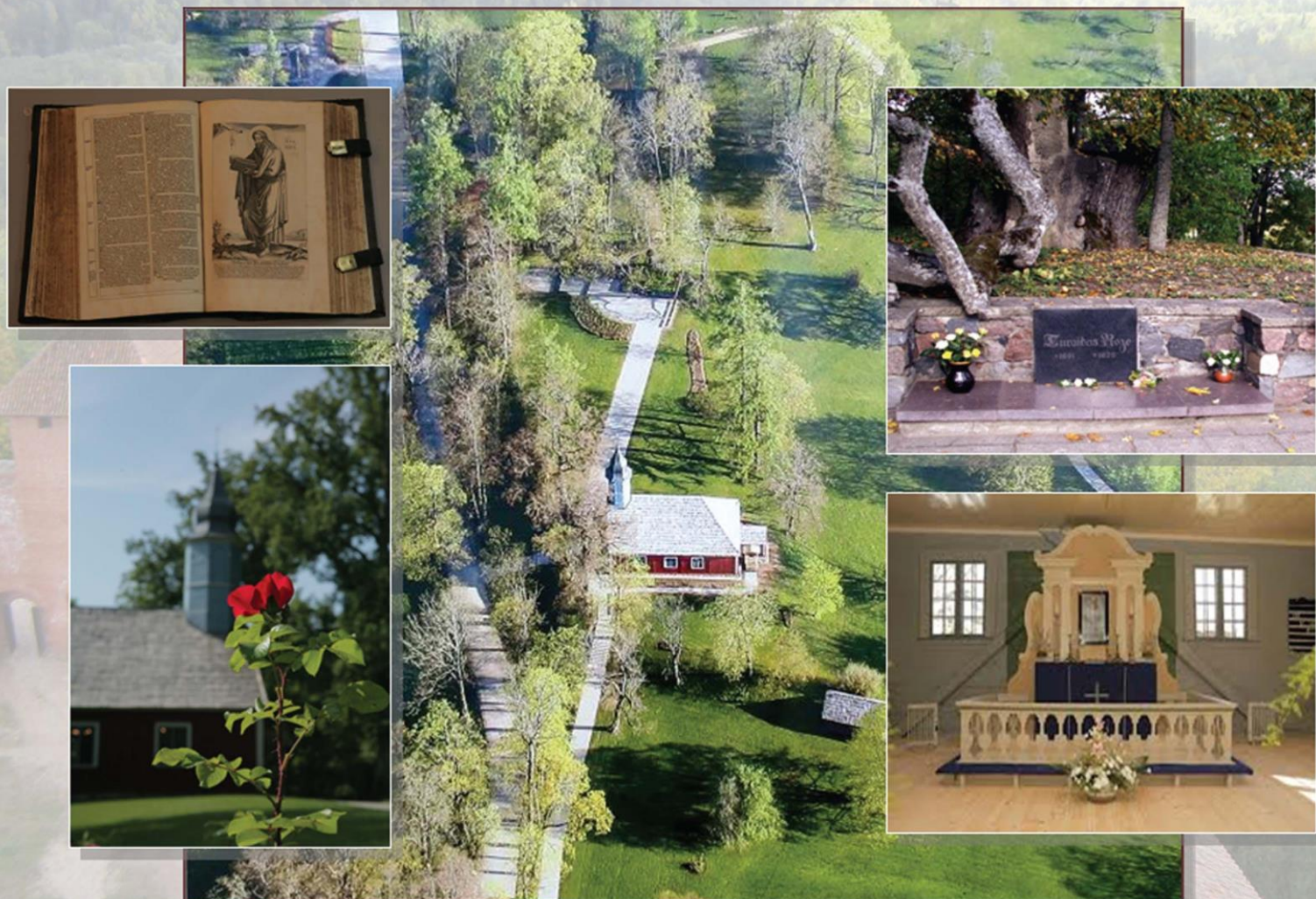
Arheologu, restauratoru un arhitekta Zinātņu akadēmijas goda doktora Gunāra Jansona, darba rezultātā mūsdienās arī **pati Turaidas pils tapusi par Turaidas vēsturiskā centra nozīmīgāko eksponātu.**

Pilī iekārtotās ekspozīcijas stāsta par mūra pils būvniecību, ēku izmantošanas vēsturi līdz pils izdegšanai 1776. gadā, par Rīgas arhibīskapijas vēsturi, novadu viduslaikos un jauno laiku vēstures sākumā.

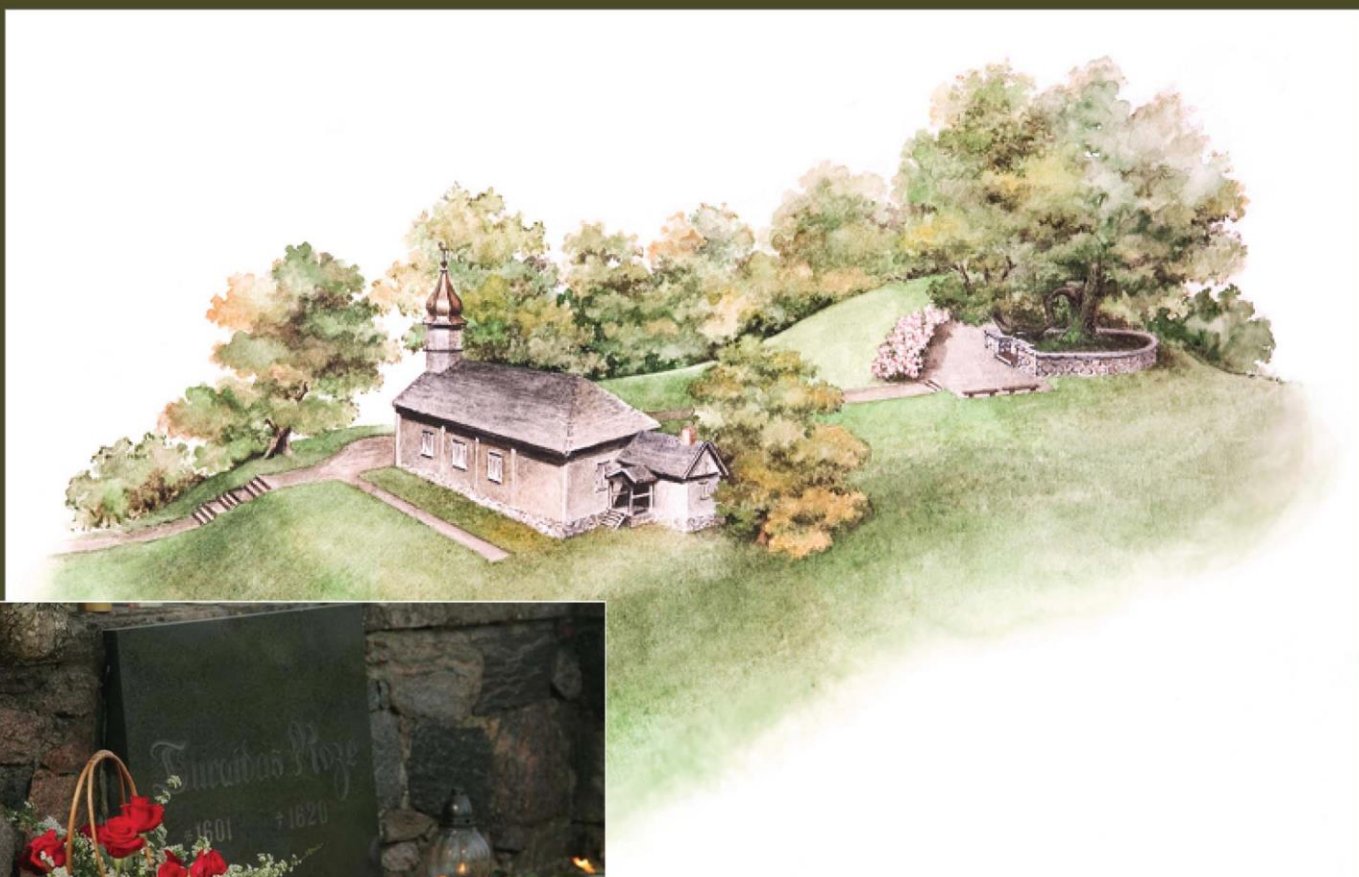

Nozīmīga pētniecības un izglītojošā darba tēma muzejrezervātā ir kristietības ienākšana Gaujas lībiešu teritorijā un kristietības ietekme mūsu tautas dzīvē, jo tā ir būtiski ietekmējusi kultūras veidošanas procesu un Latvijas vēsturi. Pašlaik daudzi Eiropas muzeji rada ekspozīcijas, kurās uzsver kristīgās vērtības, stiprinot ētisko redzējumu par pasaules lietu kārtību, akcentējot garīgo vērtību nozīmi cilvēku sabiedrībā. Arī Latvijas kultūras mantojumā sakrālai arhitektūrai ir nozīmīga vieta, bet īpaša vērtība ir lauku vidē celtajām koka baznīcām, kurām mūžs gan diemžēl parasti nav garš.

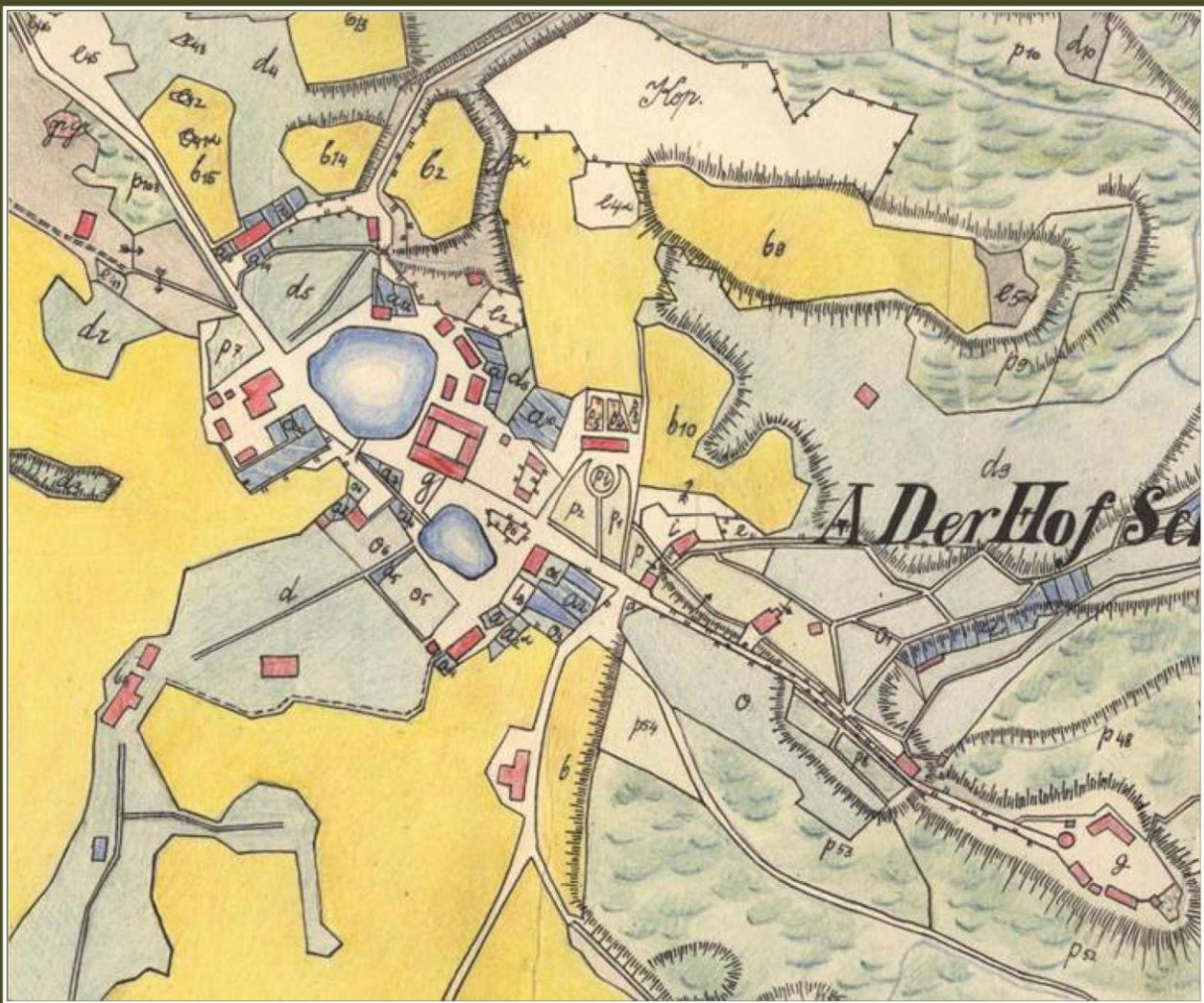
Taču Turaidas baznīca ir viena no retajām koka baznīcām Latvijā, kura bez būtiskām pārbūvēm ir saglabājusies no 18.gadsimta vidus līdz mūsdienām. Dievnams ir uzcelts pēc viena no visgrūtākajiem laikiem Latvijas tūkstošgades vēsturē. Lielais Ziemeļu karš un mēris ir paņēmis daudzus Vidzemes iedzīvotājus, arī Turaidas draudzes lielāko daļu. Daudzas baznīcas ir nopostītas. Vietējie amatnieki 1750.gadā uzceļ šo šķietami necilo baznīcu, bet mēs varam lepoties ar tās arhitektonisko un māksliniecisko originalitāti.

Vēsturiskos centros, it īpaši lauku vidē bieži ir saglabājušās senās kapsētas. Arī Turaidas Baznīckalnā koki ieskauj senu kapsētas vietu, kur apglabāti vietējie iedzīvotāji. Laikā gaitā izzudušas visas kapu kopiņas, izņemot pie simtgadīgas liepas izveidoto piemiņas vietu Turaidas meitenei Maijai Greifai. Viņas dzīvesstāsts pārtapis teiksmainā stāstā – leģendā par Turaidas Rozi un notikumiem poļu-zviedru kara laikā 17.gadsimta sākumā. Šis stāsts vēsta par mīlestību, par uzticību, par personības spēku. Par to, ko ciena, godā un atpazīst pasaulē visas tautas, tās ir vispārcilvēciskās vērtības.

1903./1905.gada Turaidas muižas karte

Attīstība turpmākos gadsimtos Turaidā ir saistīta ar muižu. Turaidas muiža pils un tuvākās apkārtnes teritorijā attīstās sākot ar 16. Gadsimtu un savas attīstības varenumu sasniedz 20. gadsimta sākumā.

Intensīva muižas saimniecības paplašināšana ārpus pils sākās pēc 1776. gada ugunsgrēka pilī. Turaidas muižas saimnieciskajā centrā ir saglabājušās vairāk kā 20 muižas pārvaldes un saimnieciskās ēkas – kalte, klētis, pagasta magazīna, pirts, piķieru kūtiņa, zivju pagrabs, dārznieka māja, muižas pārvaldnieku mājas, Klaušinieku māja, vagara māja, ratnīca, staļļu komplekss, smēde, muižas kalpotāju māja un citas ēkas, kas raksturo vai visas saimniecības nozares.

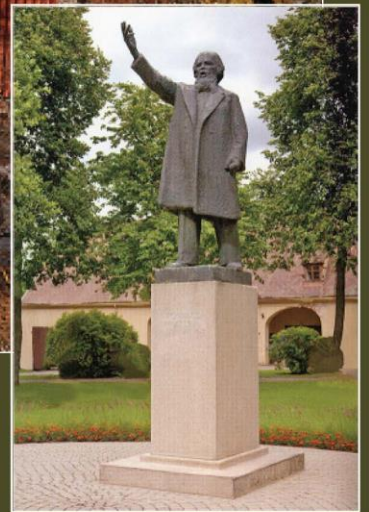
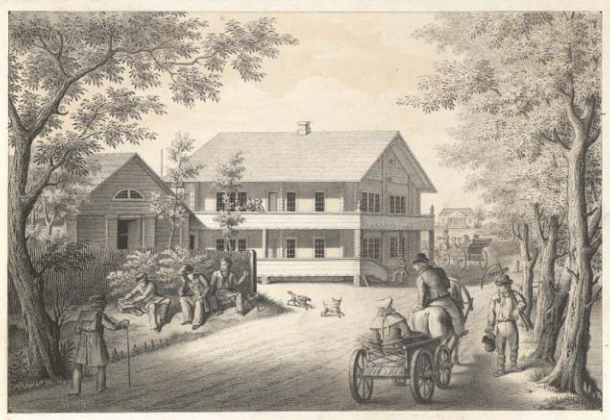

Latvijā muižu vēsture un kultūra ir vairāk iepazīta kā muižu īpašnieku ēku vai ēku kompleksu vai īpašnieku biogrāfiju vēsture, mazāk pētīts un stāstīts par muižu kā saimniecisku vienību. 18. gadsimta beigās un 19. gadsimta sākumā, muižām saimnieciskajā dzīvē bija noteicošā loma. Muižām bija arī policijas tiesības, medību, degvīna dedzināšanas tiesības, tiesības dibināt miestus, patronāta tiesības pār luteriskām draudzēm un daudzas citas tiesības. Dažkārt muižas bija kā valstis valstī, kas iepirka tikai to, ko pašas uz vietas nespēja saražot. Tās apsaimniekoja un pārvaldīja zemi.

Lai arī šodien bieži sakām, ka dzīvojam pārmaiņu laikos, taču ne mazāk trausmainas un būtiskas pārmaiņas bija arī visu 19. gadsimtu. Dzimtbūšanas atcelšana, Vidzemē tas notika 1819. gadā. Pēc tam uzvārdu došana zemniekiem, kas bija kā personības apliecinājums, kas ierakstīja uzvārdu ne tikai muižas ļaužu revīziju grāmatā, bet arī pasaules vēsturē un šodienā – Liepiņš, Kļaviņš, Ozoliņš, Auziņš, Krastiņš un citi uzvārdi, tā mēs sevi godājam arī mūsdienās. Turaidas muižā tas notika 1826. gadā.

Zemniekiem bieži ejot uz muižas centru, arī Turaidā, priecīgs prāts vis nebija, bet tieši muižā viņi iepazīna daudz jauna, ko ieviesa arī savā saimniecībā. Ja runājam par latvisko dzīvesziņu un mūsu identitāti, tad jāsaka, ka ne tikai no zemnieku sētām, bet arī no muižām mēs nākam. Muižas pārvaldnieki, vagari, kučieri, piķieri, moderes ir vārdi, kas skan 19. gadsimtā arī Turaidas muižā.

19. gadsimts ir arī laiks, kad 1826. gadā celtajā „Šveices mājā” Turaidā, Atis Kronvalds 1869. gadā uzdrošinās Vidzemes skolotāju konferencē runāt nevis vācu, bet latviešu valodā un saka viedos vārdus par latviešu valodu un aicina cīnīties par latviešu valodas vietu un lomu izglītības darbā.

21.gadsimta vīzija ...

Vēl veicams izpētes un vairāku ēku restaurācijas darbs muižas saimnieciskās apbūves centrā, lai saglabātu 19. gadsimtā tapušo ainaviski bagāto kultūrvidi un dīķu sistēmu, tāpat lai iekārtotu ekspozīcijas pagasta magazīnā un Klaušinieku mājā.

Klaušinieku mājā iecerēts līdz Latvijas valsts 100. gadei iekārtot ekspozīciju „Zemnieks, klaušinieks, pilsonis”, kas parādītu attīstības kopsakarības un pilsoniskās apziņas veidošanos latviešu zemnieku vidū, uzsverot galveno pilsoņa pazīmi- gatavību uzņemties atbildību par savu ģimeni, zemi, tautu, valsti un tās nākotni.

20. gadsimts Turaidā tāpat kā visā Latvijā noris ar vairākām zemes reformām, Turaidas muiža 20.- 30. gados tiek sadalīta atsevišķās individuālās saimniecībās un 1947. gadā Turaida kļūst par lauksaimniecības arteļa centru. Pirms 50 gadiem 1963. gadā uz Turaidu pārceļas Siguldas novadpētniecības muzejs, kas savu darbību 1949. gadā bija uzsācis Siguldā.

Latvijas PSR Ministru Padomes 1988. gada 4. novembra lēmums Nr. 361 "Par Turaidas muzejrezervāta izveidošanu"

Uz Siguldas novadpētniecības muzeja bāzes tapušais Turaidas muzejrezervāts ir Atmodas laika institūcija ar citām iespējām muzeja darbā - gan nemateriālā, gan materiālā kultūras mantojuma saglabāšanā. Dziedošā revolūcija savās izpausmēs izskanēja ar simtiem koncertu Dainu kalnā un Dziesmu dārzā. Turaidā atjaunojās evaņģēliski luteriskā draudze, tiek svinēti gadskārtu ieražu svētki ar Saulgriežu nakti Jāņkalnā un svētkiem, kuros pamatjēga ir labā, veiksmīgā, saticīgā, mūžīgā veicināšana un ļaunā noraidīšana.

Visos pieminekļos iekārtotās ekspozīcijas veido secīgu vēstījumu, ar kuru apmeklētāji iepazīst Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu Turaidā no 11. - 21. gadsimtam.

Latvijas kultūrvēstures stāsts Turaidā tiek izstāstīts pētot un saglabājot dabas un kultūras mantojumu un muzejrezervāta ekspozīcijās parādot notikumu bagātību un to dramatismu, kas risinājies vienā noteiktā telpā, ko sauc par Turaidas vēsturisko centru.

**Sabiedrības interesēs saglabāts un uzturēts Turaidas
vēsturiskais centrs ar tam raksturīgo dabas,
kultūrvēsturisko vidi, pieminekļiem, materiālo un
nemateriālo kultūras mantojumu.**

Muzejrezervāta darbinieku iekārtotās ekspozīcijas stāsta, ka dzīve – tās ir nepārtrauktas pārmaiņas un izmaiņas, kas notikušas laikā – tūkstoš gados, sākot no 11. gadsimta līdz mūsdienām, un sabiedrības interesēs saglabātais un uzturētais Turaidas vēsturiskais centrs ar tam raksturīgo dabas, kultūrvēsturisko vidi, pieminekļiem, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu ir tam apliecinājums.

Mūsdienās Turaida ir vieta, kur ciešā saistībā ir pētniecības darbs – zinātne, kultūras mantojums un izglītojošais darbs.

Apzinoties, ka dabas un kultūras mantojums ir pasaules mēroga vērtība visā tā dažādībā, muzejrezervāts saglabājot mūsu tautas interesanto un daudzveidīgo mantojumu, kolektīvo pieredzi cenšas bagātināt pasaules pieredzi un zināšanas.

Paldies!

Kultūras mantojuma saglabāšana un uzturēšana ir darbs un reizē arī svētība, ko var paveikt tikai ar labu gribu un citam citu atbalstot. Tāpēc šodien vislielākais paldies Latvijas Zinātņu akadēmijai, Latvijas universitātei, tās institūtiem par sadarbību un atbalstu. Paldies Eiropas Zinātņu un mākslas akadēmijai un personīgi Jums Ungera kungs par muzejrezervāta un mana darba novērtējumu.

Paldies!